

Bartłomiej K. Krzych

Instytut Filozofii, Uniwersytet Rzeszowski

Wydział Teologiczny sekcja w Tarnowie, UPJPII

Augustyn Jakubisiak jako krytyk Henriego Bergsona

– ojca katolickiego modernizmu

Ksiądz Augustyn Jakubisiak znaczną część życia studiował i pracował (naukowo i duszpastersko) we Francji. W Instytucie Katolickim obronił doktorat z filozofii, ponadto m.in. na Sorbonie studiował nauki ścisłe, które twórczo wykorzystywał w konstruowaniu argumentacji teoretycznej. W Kolegium Francuskim słuchał wykładów Henriego Bergsona, uważanego – ze względu na swoje prace filozoficzne związane z zagadnieniami naukowymi (zwłaszcza teoria ewolucji) – za jednego z późnych ojców katolickiego modernizmu (kwestia relacji teologii i filozofii chrześcijańskiej do wiedzy naukowej).

Celem referatu będzie wskazanie wpływów myśli i idei filozoficznych – zwłaszcza irracjonalizmu – Henriego Bergsona na poglądy ks. Augustyna Jakubisiaka, a także rekonstrukcja krytyki francuskiego noblisty dokonanej przez polskiego kapłana. Zamiar ten zostanie zrealizowany poprzez odwołanie się do pism obu filozofów: *Ewolucji twórczej* Bergsona i *Vers la causalité individuelle* Jakubisiaka (zbiór wykładów wygłoszonych na Sorbonie).

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na kontekst indeterministyczny myśli Bergsona, który Jakubisiak uznaje za niewystarczający do wyjaśnienia i uzasadnienia ludzkiej wolności. Polski kapłan proponuje własną teorię, którą określa mianem autodeterminizmu (przyczynowości indywidualnej) – w jego przekonaniu ma on być rozwiązaniem dychotomii determinizm-indeterminizm.

Ogólnopolska Konferencja Filozoficzna „Humanistyka bez epoki. Literatura, sztuka i zjawiska społeczne po modernizmie i postmodernizmie”, WH AGH, Kraków, 15 grudnia 2018.